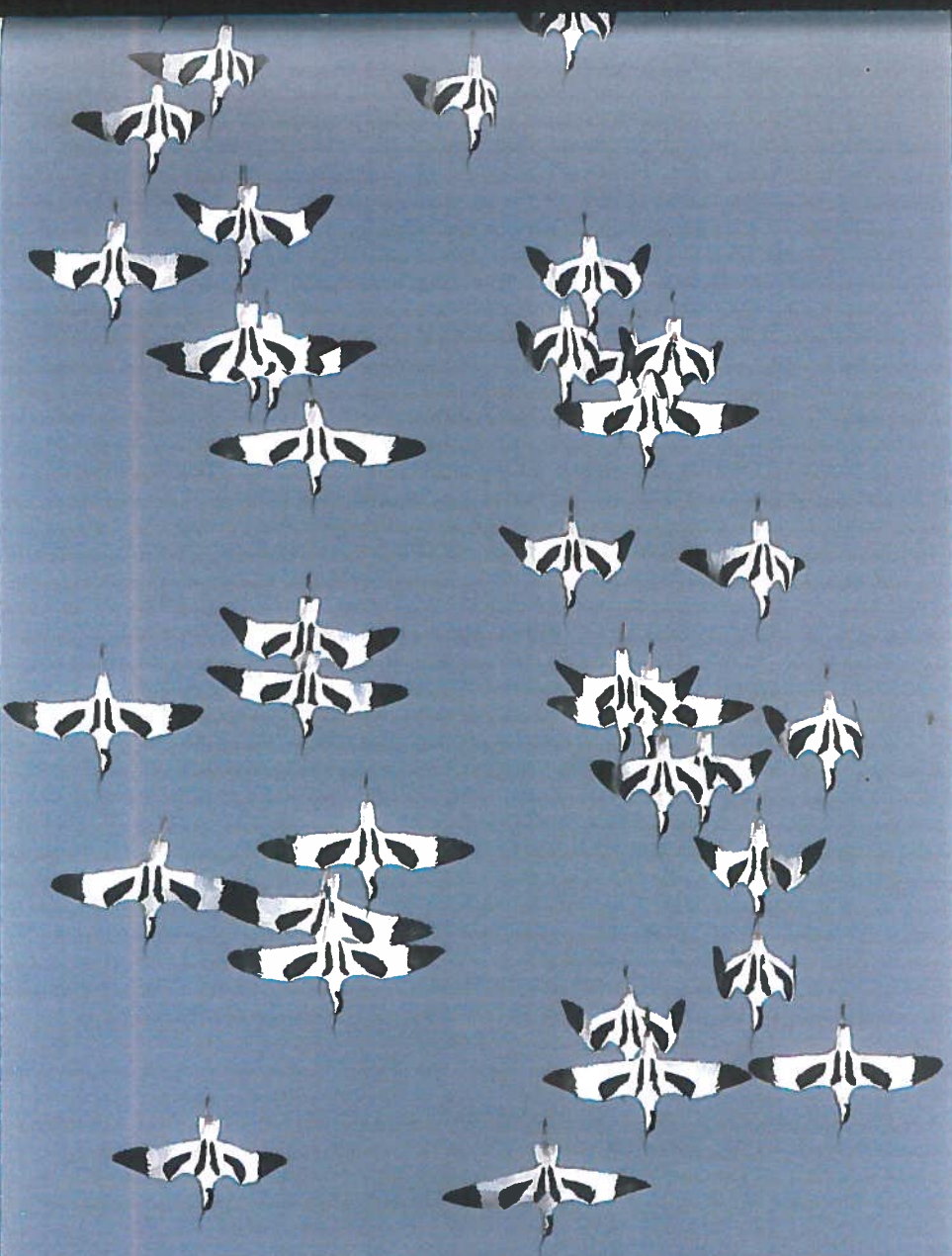

DANSK
ORNITOLOGISK
FORENINGES
TIDSSKRIFT

Mindre Meddelelse

Bestemmelserne om at holde hunde i snor på strande og i skovene efterleves kun i begrænset omfang

HANS MELTOFTE

Ifølge Naturbeskyttelseslovens § 22 skal hunde holdes i snor på strande i perioden 1. april til 30. september. Det samme gælder på tilstødende udrykkede arealer. Ifølge samme lovs § 23 skal hunde holdes i snor i skovene året rundt med undtagelse af særligt udpegede "hundeskove".

Mig bekendt har der hidtil ikke foreligget data for, i hvilken udstrækning disse lovbestemmelser overholdes. Da løse hunde er et velkendt problem for jordbrugende fugle, for vildt i al almindelighed og for andre naturbrugere, gennemførte DUF en mindre undersøgelse i 2013 og '14 ved hjælp af observatører bl.a. i det frivillige Caretaker-netværk. I alt 32 observatører deltog i undersøgelsen, som sammenlagt omfattede 2874 registrerede hunde.

Observatørerne var instruerede om kun at registrere hunde "ude i naturen", dvs. ikke nær huse, havneområder og p-pladser mv. og naturligvis ikke i hundeskove. Det var kun selve stranden, der skulle registreres hunde på, ikke strandenge og klitter. Tilsvarende skulle der være egenlig skov, ikke parker og andre blandede naturtyper. Det blev tillige understreget, at det var helt afgørende at registrere hunde i snor ligeså omhyggeligt som hunde uden snor.

I alt 1930 hunde blev registreret på strande og 944 i skov. På strandene var hele 60,7 % af hunderne løse om sommeren (n = 951), mens det om vinteren var 72,3 % af hunderne, der løb løse (n = 979). Dvs. at der kun var 11,6 procentpoint flere hunde, der var i snor i forbudsperioden om sommeren end i den åbne periode om vinteren, en forskel som dog er stærkt statistisk signifikant (χ^2 , $G = 29,5$, $P < < 0,01$). I skov, hvor løse hunde altså er forbudt året rundt, var tallene tilsvarende 36,3 % løse hunde om sommeren (n = 410) mod 37,8 % om vinteren (n = 534), en forskel, som langfra er statistisk signifikant. For året som helhed var det 37,2 % af hunderne, der var løse i skov.

Nok så bemærkelsesværdigt var, at reglerne tilsyneladende ikke håndhæves særligt ivrigt, i hvert fald ikke

således, at statskovsfolk har undladt at påtale løse hunde på statens arealer. Holdningen synes at være anderledes end i fx USA og New Zealand, hvor man ganske enkelt helt forbyder at medbringe hunde på steder med truede ynglefugle og andet dyreliv (egne obs.; se foto). I USA skifter man ovenikøbet mange steder med, hvor store bøder, der koster at overtræde reglerne.

Vores undersøgelser siger ikke noget om antallet af løse hunde i naturen, kun fordelingen mellem løse hunde og hunde i snor. Men fx i Vadehavet bliver under regelmæssige flytællinger af fugle i årene 1980-95 registreret 13 løse hunde pr. tælling i forbudsperioden april-september, mens der i vinterhalvåret fandtes ni pr. tælling (Laussen *et al.* 1997). Her var der således stort set altid løse hunde på strandene i dagtimerne.

Løse hunde og den intensiverede rekreative brug af vore strande i det hele taget er blandt hovedårsagerne til, at arter som Stor Præstekrave *Charadrius hiaticula*, Hvidbrystet Præstekrave *Charadrius alexandrinus* og Dværgerne *Stemula albinos* nu har stærkt reducerede bestande i forhold til for bare et halvt århundrede siden (Grell 1998, Nyegaard *et al.* 2014). For de to sidstnævnte arter er situationen nu så kritisk, at der opættes hegn og andre afværgeforanstaltninger omkring flere af ynglepladserne i Vadehavsområdet. I skovene derimod, er de mangeløse hunde et mere generelt problem for faunaen (Banks & Bryant 2007, Lenth *et al.* 2008).

Jeg kender ikke til kvantitative undersøgelser af effekterne af løse hunde i Danmark, men fra udlandet foreligger en lang række undersøgelser, der viser, hvordan løse hunde reducerer bestande ynglesucces og fourageringstiden blandt ynglende og rastende kystfugle og andet dyreliv (Dowling & Weston 1999, Lafferty 2001, Miller *et al.* 2001, Burger *et al.* 2004, Lafferty *et al.* 2006, Lenth *et al.* 2008, Showler *et al.* 2010, Reed & Merenlender 2011, Liley *et al.* 2011, Steven *et al.* 2011, Jørgensen & Brown 2014, Murchison 2014). I flere af disse undersøgelser er det imidlertid ikke muligt at skelne mellem effekterne af mennesker *versus* hunde,

måes, og i en række tilfælde viste regulering af offentlighedens adgang til følsomme områder sig at have en positiv effekt på forekomstene af følsomme arter. Den mest detaljerede undersøgelse er fra Eze-estuariet i Sydengland, hvor løse hunde medførte langt kraftigere forstyrrelse end hunde i snor, idet fuglene fløj tregang så hyppigt op, når hunden løb løs (Liley *et al.* 2011).

Frivillige ordninger fandtes at have en positiv effekt flere steder i udlandet, men hundeluffere var blandt de mindst villige til at følge opfordringer til at undgå færdsel i følsomme naturområder (Burger & Niles 2013). Informationskampagner blev flere steder anset for nytteløse, idet hundeejerne udmærket kendte reglerne. Derimod angives lukkede områder, lov håndhævelse og socialt pres fra andre naturbrugere som effektive værktøjer (Dowling & Weston 1999, Lafferty 2001, Burger *et al.* 2004, Lafferty *et al.* 2006, Williams *et al.* 2009, Medeiros *et al.* 2007, Burger & Niles 2013, Jørgensen & Brown 2014). Problemet med sidstrævriere, at mange har haft særdeles ubehagelige erfaringer med at påtale overtrædelser af reglerne om at holde hunden i snor, hvilket begrænser folks lyst til at involvere sig (egne og andre caretaekeres iagttagelser).

Der fandtes en vis evne hos fuglene til at tilpasse sig menneskelige forstyrrelser, men paradoksalt nok medførte dette ifølge en undersøgelse af Sandpræstekrave *Charadrius marginatus* i Sydafrika, at ungerne tilsyneladende blev mere udsatte for prædation fra løse

hunde, idet de ikke var så sky som ellers (Baudains & Lloyd 2007).

Med mere end 550.000 hunde i Danmark (Danmarks Statistik 2000) og medbragte hunde på 16 % af danskeres besøg i naturen (Jensen & Tvedt 2012) er det åbenlyst, at der her er et område, der trænger til en indsats fra myndighedernes samt hundeejer- og friluftsgørganisations sider.

Forstyrrelserne fra løse hunde bør tillige ses i sammenhæng med det samlede forstyrrelsesbillede. Og her er det næppe tvivl om, at forstyrrelserne er steget voldsomt med befolkningsens øgede fritid, mobilitet og velstand: Meget mere friluftsliv, mange flere hunde og mange flere joggere samt udbredt brug af letvægtsregntøj, der bevirker, at folk er ude i al slags vejr. Hertil kommer andre rekreative aktiviteter som mountainbikes, drageflyvere, dragesejlere, windsurfere, kitebuglies, Fåvkajakker, letvægtsfly og droner osv., osv. samt indførelse af sommerid, som betød tabet af en times fred og ro om morgenen.

På denne baggrund bør det overvejes, om ikke der er brug for yderligere zonering af naturområder i relation til friluftskiviteter, så de mest forstyrrende aktiviteter holdes væk fra følsomme naturområder. Herunder bør det overvejes, om man ikke ligesom i flere andre lande helt bør forbyde at medtage hunde i fuglenes yngletid i langt flere af de særligt følsomme naturområder. Det står dog klart, at reglerne bør følges op med

passende i

med et ste

sådan som

En stor

leverede d

sen-Harild

gitze Boes

Kim Fische

Hansen, Ki

Jensen, Ol

Egon Ivers

Pedersen,

Reeh, Per

Jørn Vint-

Lars Tom-

takkes for

Frikke og k

ning af ma

Summary

Low law c

According

on a leash

April-Sept

2014 invol

that 37.2%

with no ste

mer and w

(n = 979) c

summerse

ly, and thei

significant

P << 0.01).

Greatly

beaches, i

dogs, is cc

ervation

Charadrius

dinus and

the latter t

special me

In fores

pressure o

The au

countries,

that dog fr

ervation \

Referenc

passende repræsentationer overfor hundeejerne kombineret med et større socialt pres, hvis det skal hjælpe noget, sådan som det også ses i en række andre lande.

En stor tak skal lyde til de mange observatører, som leverede data: Hans Harrestrup Andersen, Pelle Andersen-Harild, Tim Andersen, David Boertmann, Helle Reisinger Boesen, Marco Brodte, Luise Ekberg, Per Ekberg, Kim Fischer, Holger Hansen, John Hansen, Ulla Munch Hansen, Kirsten Marie Haugstrup, Bent Jakobsen, Bent Jensen, Ole F. Jensen, Poul Junk, Bent M. Jørgensen, Egon Iversen, Marianne Kreutzmann, Jens Larsen, Knud Pedersen, Peder J. Pedersen, Hans Rasmussen, Jette Reel, Per Schiermæcher-Hansen, Albert Steen-Hansen, Jørn Vinther Sørensen, Karen Hasselbalch Thomsen, Lars Tom-Petersen og Thomas Vilstrøm. Kaj Kamp takkes for de statistiske analyser, og Kim Fischer, John Frikke og Karsten Laurson takkes for kritisk gennemlæsning af manuskriptet samt forslag til forbedringer.

Summary

Low law compliance among dog walkers in Denmark

According to Danish law it is mandatory to keep dogs on a leash throughout the year in forests and during April-September on beaches. In a study during 2013-2014 involving a total of 2874 recorded dogs, we found that 37.2% of the dogs in forests ($n = 944$) were off-leash, with no statistically significant difference between summer and winter. On beaches, 60.7% ($n = 951$) and 72.3% ($n = 979$) of the dogs were off-leash during the closed summer season and the open winter season, respectively, and there was a relatively small but statistically highly significant difference between the seasons (χ^2 , $G = 29.5$, $P < 0.01$).

Greatly increased recreational activity on Danish beaches, including extensive occurrence of off-leash dogs, is considered the main reason for the poor conservation status of breeding Common Ringed Plover *Charadrius hiaticula*, Kentish Plover *Charadrius alexandrinus* and Little Tern *Sterna albatris* in Denmark. For the latter two species, the situation is now so critical that special measures are required to safeguard them.

In forests, off-leash dogs contribute to more general pressure on wildlife.

The author recommends that, as is seen in other countries, enforcement of existing laws is improved and that dog free zones are established in areas of high conservation value for coastal birds.

References

- Baudains, T.P. & P. Lloyd 2007: Habituation and habitat changes can moderate the impacts of human disturbance on shorebird breeding performance. – *Anim. Conserv.* 10: 400-407.
- Burger, J. & L.J. Niles 2013: Closure versus voluntary avoidance as a method of protecting migrating shorebirds on beaches in New Jersey. – *Wader Study Group Bull.* 120: 20-25.
- Burger, J., C. Jettner, K. Clark & L.J. Niles 2004: The effect of human activities on migrant shorebirds: successful adaptive management. – *Environ. Conserv.* 31: 283-288.
- Danmarks Statistik 2000: 40 pct. af familierne holder kæledyr. – *Nyt fra Danmarks Statistik* 499.
- Dowling, B. & M.A. Weston 1999: Managing a breeding population of the Hooded Plover *Thimoria rubricollis* in a high-use recreational environment. – *Bird Conserv. Int.* 9: 255-270.
- Grell, M.B. 1998: *Fuglenes Danmark*. – Gads Forlag.
- Jensen, F.S. & T. Tvedt 2012: Skovene på førsteplassen som mål for friluftsliv. – *Geografik Orientering* 2012: 586-591.
- Jørgensen, J.G. & M.B. Brown 2014: Plovers *Charadrius melodus* and dogs: compliance with and attitudes toward a leash law on public beaches at Lake McCaughy, Nebraska, USA. – *Wader Study Group Bull.* 121: 71-76.
- Lafferty, K.D. 2001: Disturbance to wintering western snowy plovers. – *Biol. Conserv.* 101: 315-325.
- Lafferty, K.D., D. Goodman & C.P. Sandoval 2006: Restoration of breeding by snowy plovers following protection from disturbance – *Biodivers. Conserv.* 15: 2217-2230.
- Laurson, K., J. Frikke & J. Sawig 1997: Vandfugle i relation til menneskelig aktivitet i Vadehavet 1980-1995 med en vurdering af reservatbetemmelserne. – *Faglig rapport fra DMU nr. 187*.
- Lenh, B.E., R.L. Knight & M.E. Brennan 2008: The effects of dogs on wildlife communities. – *Natural Areas Journal* 28: 218-227.
- Liley, D., K. Cruickshank, J. Waldon & H. Feamley 2011: *Exe Disturbance Study*. – Footprint Ecology, Wareham.
- Medeiros, R., J.A. Ramos, V.H. Parva, A. Almeida, P. Pedro & S. Antunes 2007: Signage reduces the impact of human disturbance on little tern nesting success in Portugal. – *Biol. Conserv.* 135: 99-106.
- Miller, S.G., R.L. Knight & C.K. Miller 2001: Wildlife responses to predators and dogs. – *Wildl. Soc. Bull.* 29: 124-132.
- Murchison, C. 2014: Human disturbance impacts shorebird habitat selection and foraging at a Vancouver Island migratory stop-over site. – *Wader Study Group Bull.* 121: 152.
- Nyegaard, T., H. Meltofte, J. Tofft & M.B. Grell 2014: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 1998-2012. – *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 108: 1-144.
- Reed, S.E. & A.M. Merenlender 2011: Effects of management of domestic dogs and recreation on carnivores in protected areas in Northern California. – *Conserv. Biol.* 25: 504-513.
- Showler, D.A., G.B. Stewart, W.J. Sutherland & A.S. Pullin 2010: What is the impact of public access on the breeding success of ground-nesting and cliff-nesting birds? – *CEE review* 05-010 (SR 16).
- Steven, R., C. Pickering & J.G. Castley 2011: A review of the impacts of nature based recreation on birds. – *J. Environ. Manage.* 92: 2287-2294.
- Williams, K.J., M.A. Weston, S. Henry & G.S. Meguire 2009: Birds and beaches, dogs and leashes: dog owners' sense of obligation to leash dogs on beaches in Victoria, Australia. – *Human Dimensions of Wildlife* 14: 89-101.

Forfatterens adresse:

Hans Meltrre hansen.meltrre@ndf.dtu.dk